

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a členov JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. v právnej veci navrhovateľky: **M. M.**, bytom T., proti odporkyni: **Sociálnej poisťovni - ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o sirotsky dôchodok, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 18Sd/120/2007-51 zo dňa 26.4.2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 18Sd/120/2007-51 zo dňa 26.4.2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne č. X. zo dňa 18.1.2007 **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia zrušil rozhodnutie odporkyne č. X. zo dňa 18.1.2007 o nepriznaní sirotského dôchodku podľa § 76 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a podľa čl. 38 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa rámci spoločenstva a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľke ich náhradu nepriznal.

Súd tak rozhodol po tom, čo dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne bolo vydané v súlade s ustanoveniami zákona účinnými v čase smrti M. M., keď bolo preukázané, že v období od X. do X., teda v posledných desiatich rokoch pred jeho smrťou, získal len 4 roky a 294 dní dôchodkového poistenia, hoci podľa § 72 ods. 1 zákona mal získať minimálne 5 rokov, poukázal však na to, že zákonom č. 448/2008 Z.z. (správne má byť č. 449/2008 Z.z.) s účinnosťou od 1.1.2010 bolo zmenené znenie § 72 zákona, podľa ktorého sa u poistenca nad 28 rokov už nezisťuje počet rokov dôchodkového poistenia len z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity a preto pre účely posúdenia oprávnenosti nárokov na dôchodkovú dávku uplatnenú navrhovateľkou je potrebné skúmať obdobie dôchodkového poistenia nebohého M. M. aj pred X. Podľa názoru súdu priznaniu nároku podľa predpisov účinných od 1.1.2010, ak bola žiadosť o dávku podaná pred ich účinnosťou, nebráni žiadne ustanovenie právneho predpisu.

Proti tomuto rozsudku podala odporkyňa včas odvolanie a rozsudok krajského súdu žiadala zmeniť a zrušené rozhodnutie potvrdiť. Namietala, že pri posudzovaní splnenia podmienok nároku na dôchodkovú dávku je rozhodujúca právna úprava účinná ku dňu, keď nastala poistná udalosť, s ktorou zákon spája vznik práva a povinnosti a takouto udalosťou je v danom prípade úmrtie otca maloletej L. M. – dcéry navrhovateľky dňom X.. Prechodné ustanovenie § 293ax zákona je výnimkou z tejto hmotnoprávnej zásady, ktorá sa vzťahuje výlučne na konanie o invalidnom dôchodku.

Pripomenula, že právne vzťahy dôchodkového zabezpečenia sa v dlhoročnej praxi odporkyne a jej právnych predchodcov zásadne posudzovali podľa právnych predpisov

účinných v čase ich vzniku a tento názor bol overený desiatkami rokov praktickej aplikácie a potvrdený nielen súdnou aplikačnou praxou ale aj výkladovým pravidlom obsiahnutým vo viacerých stanoviskách NS SR. Zmenu v nadobudnutých nárokoch ani neskoršou právnou úpravou zákon nepripúšťa (§ 109 ods. 1, § 113 ods. 1 zákona), pretože neobsahuje text „ak sa ďalej neupravuje inak“.

Navrhovateľka sa k odvolaniu odporkyne písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Podľa § 76 ods. 1 zákona nárok na sirotsky dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ak rodič alebo osvojiteľ **ku dňu smrti** bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku alebo **ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia** na nárok na invalidný dôchodok, alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že M. M., narodený dňa X., zomrel X. a ku dňu smrti nebol poberateľom starobného, predčasného starobného ani invalidného dôchodku, ani nezomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Preto by navrhovateľke (pre jej dcéru, ktorá je nezaopatreným dieťaťom) vznikol nárok na sirotsky dôchodok len za splnenia podmienky v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia a síce, ak by ku dňu smrti získal neb. M. M. (ktorý ku dňu smrti dovŕšil 39 rokov) potrebný počet rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. f/ a § 72 ods. 2 zákona, teda minimálne 5 rokov za posledných 10 rokov pred dňom smrti (od X. do X.). Odporkyňa v súlade so zákonom zhodnotila všetku preukázanú dobu dôchodkového poistenia neb. M. M. a zistila, že tento do dňa smrti získal za rozhodné len 4 roky a 294 dní poistenia.

Predmetom súdneho prieskumu podľa piatej časti OSP je zákonnosť rozhodnutia a postupu správneho orgánu. Z podkladov súdneho spisu, vrátane administratívneho spisu odporkyne, nepochybne vyplýva, že neb. M. M. uvedenú podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia nespĺnil, čo napokon medzi účastníkmi nebolo sporné.

Podľa názoru krajského súdu však má odporkyňa po zrušení jej rozhodnutia o zamietnutí žiadosti o sirotsky dôchodok postupovať podľa zákona v znení účinnom od 1.1.2010, teda skúmať obdobie dôchodkového poistenia aj pred X., nielen z posledných desiatich rokov pred smrťou M. M.. Tento záver krajského súdu nemá žiadnu oporu v zákone, keďže sám konštatoval správnosť a zákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne, preto jediným možným jeho rozhodnutím malo byť jeho potvrdenie.

Právnou skutočnosťou, s ktorou zákon spája právo nezaopatreného dieťaťa / jeho zákonného zástupcu požiadať o sirotsky dôchodok, za splnenia ďalších zákonných podmienok, je úmrtie jeho rodiča. Nárok na sirotsky dôchodok sa totiž v zmysle § 76 zákona posudzuje podľa stavu *ku dňu smrti* rodiča (v tomto prípade k X.). Preto aj splnenie podmienky doby dôchodkového poistenia sa musí skúmať podľa zákona v znení platnom a účinnom k tomuto dňu (v znení zákona č. 721/2004 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2005) tak, ako to urobila odporkyňa. Ako správne poznamenala odporkyňa posudzovanie nároku podľa neskorších predpisov by prichádzalo do úvahy len v tom prípade, ak by to bolo v zákone (v prechodných ustanoveniach) výslovne uvedené, inak totiž retroaktivita prípustná nie je.

Pokiaľ súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku poukazoval aj na ustanovenie § 293ax zákona, je potrebné zdôrazniť, že citované ustanovenie je prechodným ustanovením upravujúcim výslovne len právo žijúcej osoby (poistenca) požiadať znovu o posúdenie jeho zdravotného stavu a rozhodnutie o invalidnom dôchodku podľa zákona účinného od 1.10.2010 – týka sa teda výlučne konania o nároku na invalidný dôchodok a nijakým spôsobom sa nedotýka nároku na sirotsky či iný dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie i postup odporkyne považoval za zákonné a preto rozsudok krajského súdu podľa § 220 OSP v spojení s § 250l ods. 2

a § 250ja ods. 3 OSP zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporkyne potvrdil (§ 250q ods. 2 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebola úspešná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 5. apríla 2011

JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Lubica Kavivanovová